

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. hod.
Expedice se nachází na ostrově Kampa 508—III.

Předplatní podmínky:
Pro Prahu: čtvrtletně 90 kr., půlletně 1 zl. 80 kr., celoročně 3 l. 60 kr.
(Předplacení pro Prahu přijímá též Národní knihkupectví **Em. Petříka**.)

DALIBOR.

S poštou v říši rakouské: čtvrtletně 1 zl., půlletně 2 zl., celoročně 4 zl.

V státech německých: čtvrtletně 25 stř. gr., půlletně 1 tol. 20 stř. gr., celoročně 3 tol. 10 stř. gr.

Pro Rusko: čtvrtletně 1 rubl, půlletně 2 rubly, celoročně 4 rubly.

Časopis pro hudbu a umění vůbec.

Umění a národnost.

(Dokončení.)

A čerpáme-li k. p. z dějin a bájí jiného národu, jenž sám národním svým uměním vyniká, tož pouštíme se do konkurence velmi povážlivé a snad i pro nás nebezpečné. Důkazem toho jest především stará francouzská tragedie — tak zvaná „klasická“ — a moderní plastika.

Francouzští dramatikové látkami svými, na mnoze již Aischylem, Sofoklem, Euripidem spracovanými, nám takorůka *vnučují* porovnávání s těmito tragiky, — a zdalíž k vlastnímu prospěchu, rozhodniž nepředpojatý čtenář sám.

Podobně i *moderní plastika* (zapomínajíc, že jest sice antika jedinou pravou školou sochařství, že ale umělec nesmí na věky zůstatí žákem, že přece jednou škole odrůstí a do života vstoupiti má) libuje si hlavně v předmětech antických; tím se ale vzdává všeho samostatného tvoření idealův, jenž skoro pro všechny postavy hellenské báje způsobem nepřekonatelným už do starých sochařův jsou ustáleny, a musí se spokojiti pouhou reprodukcí a variací těchto vzorův, k nimž se ani její koryfeové, Canova, Thorwaldsen a j. vyšinouti nemohli, kdežto by snad na poli národního bájesloví a národních pověstí nových, původních idealů se dobrala, a tak i k pravým uměleckým činům se povznesla.

Abychom konečně dodali těmto — více aforistickým — myšlénkám o poměru umění k národnosti jakési zaokrouhlenosti, musíme ještě skoumati, jak dalece jsou *jednotlivá umění* schopna vzíti na sebe ráz národní; zdali všechna stejnou měrou, nebo některá více než jiná.

Zajisté zde záleží předně na tom, jak dalece *předměty a prostředky* toho kterého umění na duševní povaze národní podílu berou, a za druhé, jak velký a jak rozhodný jest *vliv jiných živlů*.

Poslední tento moment zvláště při *stavitelství* jest důležitý: účel budovy, material stavební, podnebí a j. více účinkují na sloh stavitelský, nežli obyčejně se připouští, a co se zde přispůsobiti nechá národní povaze, jsou toliko rytmy a poměry linií (též polychromie) — tedy hudební takorůka dojem stavby.

Sochař a *malíř* vázání jsou sice ještě skutečnými formami zevnějších předmětů, mohou ale tvrdému kamenu nebo barevné ploše, tvář lidskou představujícím, již vdechnouti život *duševní* a tím i povahu národní. Mimo to mohou *obě* tato umění ovšem i architektonickým uspořádáním skupení v celku a linií v jednotlivosti nejrůznějším způsobem psy-

chicky účinkovati, a *malbě* poskytuje nad to nade všechno rozmanité odstínování barev, přísvitů a šeraještě nových přebohatých prostředků k naznačení nejujtějších jemností v naladění mysle. —

V oboru umění výtvarných jest tedy *poměrně* nejméně schopna rázu národního architektura, nejvíce pak malba. Než i ta ještě poutána jest částečně *předměty* od povahy národní zcela neodvislými. I tato poslední překážka mizí při *básnictví* a při *hudbě*, jenž nejrozhodněji mohou vytknouti ráz národní.

Neboť *předměty básnickovy*: myšlenky, city, vášně, charaktery, situace, slavné činy historické i skutky všedního života, všeliké slasti i strasti lidského srdce, — to vše zajisté nejujtější souvisí s duševní povahou národní, ano, jsou to *nejvlastnější úkony* této *duševní povahy*, a tudíž rázu národního *úplně* schopny. A *prostředkem*, jímž nám básník dílo své podává, jest *řeč*, též nejvlastnější výrobek ducha národního, nejčistší zrcadlo jeho povahy.

Však netoliko básnictví, ale i *hudba* národní svůj ráz zakládá především na *řeči*. Každý jazyk má totiž své vlastní *motivy melodické* a hlavně *rhythmické* (již i v prose se jeví), jejichžto ustálením a jasným vytknutím — takorůka *idealizováním* — povstává *zpěv*, co *původní hudba*. Teprve později přenášejí se melodie i na nástroje jiné, přispůsobuje se jejich povaze, rozvíjí se různě dle různé techniky nástrojů a tak stává se *hudbou instrumentální*.

A zpozdilé převracování tohoto přirozeného poměru, *vnučování* zvláštností instrumentální techniky hlasům lidským nejen úpadku vokální hudby dráhu klestí, nýbrž i národní ráz hudby vůbec ničí.

Z toho vysvítá též, jakou *cestou* lze skladateli dosíci hudebních motivů národních. Především *důkladným a svědomitým skoumáním mluvy mateřské*; pilným pozorováním všech jemností správné deklamace — jak vážné, tak i komické — studováním národních písní právě s tohoto stanoviska, vlastním skládáním i dobré, vhodné *prosy* — a sice recitativem, a konečně uváděním v hudbu básní v duchu národním psaných.*) — Že k tomuto cíli nastávajícímu skladateli národnímu nikterak postačiti nemůže i sebe větší řada theoretických pravidel melodických a rhythmických, pouze z nápěvů národních písní abstrahovaných, samo sebou se rozumí, ba spíše zavádí takovéto počínání si v neblahou manýru a v pouhý

*) Při čemž varovati se musíme všech nepřirozeností i ve *slovosledu*, na kteroužto důležitou stránku básníci velmi rádi zapomínají.

mechanický formalismus, jenž zvláště při větších skladbách státi se musí unavnou, nesnesitelnou jednotvárností.*) —

Konečně závisí i *city*, jež hudba v nás budí, pouze na vnitřním životě duševním, a mohou tudíž národní povahu jeviti též úplně a způsobem nejdojímavějším. —

A tak bude zajisté umělecké dílo, v němž se básnictví s hudbou — a sice oboje ve svém nejvyšším výkvětu — pojí, bude zajisté *hudební drama* čili *zpěvohra* nejskvělejším znakem národního vkusu a protož i nejdůležitějším zástupcem národního umění. —

Otakar Hostinský.

Na str. 10. v před. čísle na 2. sloupci řád. 10. a 11. má státi: nezískáme tím žádného *umění* co organického členu organického života národního.

Slovo o varhanách a hře na varhany.

(Pokračování.)

Mnozí varhanáři zkoušeli dodati alespoň jedné části varhan *crescenda* a *diminuenda* tak zvaným *nadouvadlem*, anižby třeba bylo měniti rejstříky; avšak přístroj ten není významný; ani nástroj, ani místo, kde přístroj ten stojí, nevyžaduje takového podrobného líčení citu; přístroj ten dělá jen smyslný účinek. Nedostatek výrazu pozvolným přibýváním a ubýváním zvuku jest ale právě jakousi zvláštností varhan, které bychom neradi postrádali, ačkoliv se považovat musí za nedokonalost; neboť ona přispívá podstatně k slavnostné velkoleposti charakteru varhan, získala nástroji tomu domovinu v chrámu, napomáhajíc zároveň tvořiti a vzdělávati vlastní sloh.

Varhany vládnu v rozsáhlé míře velkými dynamickými kontrasty čili protivami. Na každých varhanách s více klávesnicemi dá se dosíci střídavosti a mísení silných a slabých hlasů a skupení hlasů rozličnými rejstříky. Varhany konají nyní dvojí službu, a sice co doprovázeční aneb co koncertní nástroj. Co doprovázeční nástroj jsou varhany nutny především k oratoriím a skladbám oratorního slohu; nesloužíce snad jen k vyplňování a doprovázení arií, podporování sboru, pak

*) Rovněž tak chybné by bylo prosté přenášení forem národních písní na zpěvy *operní*, jelikož by se tím nešetřilo rozdílu lyriky a dramatu; jen *velmi zřídka* jsou formy rozhodně lyrické ve zpěvohře na svém místě a „lyrická zpěvohra“ jest právě tak nesmyslem, jako „lyrické epos.“ —

O původu hudebních nástrojů Slovanův.

Nejstarší nástroje hudební jsou beze vší pochyby *dechové*. K tomu poukazuje významná okolnost, že se Slované zabývali chovem a hlídáním dobytka, které nevyhnutelně vyžaduje pastýřů s vydatnými a silnými hlasy, aby stáda v pořádku udržeti mohli. Avšak při ustavičném se rozmnožování stád nevystačil k tomu hlas lidský, a tu se musele pomýšleti na nějaký prostředek, jímž by se lidský hlas nahraditi dal.

Lecjaký ztracený roh nějakého hovězího dobytka neb kozla zavalil k tomu příčinu. Pastýřové zpozorovavše, že se velice sílí jejich hlas foukáním do rohu, počali na něm rozličné změny a opravy dělati.

Dosavadní roh ponocného jest asi nejstarším pomníkem těchto hudebních nástrojů foukacích.

Pastýřové měli na pastvách mnohdykrátě asi dlouhou chvíli a dosti času k přemýšlení, jak by tyto dobytčí rohy zdokonaliti mohli. To se jim také podařilo a všecky naše

ostřejšímu kreslení a kladení světla a stínu: nýbrž přispívajíce k velkolepému celku mísením vážných jejich zvuků s orchestrem a hlasy lidskými.

Co nástroj koncertní mají varhany svůj vlastní sloh, jenž se zakládá na jejich rázu, na stálém znění tonu a konečně na povaze jejich co nástroj klávesní. Základní varhanní sloh zůstane vždy polyfonním a sice trojhlasým pro dva rozličně rejstříkované klavíry s obligátním pedálem.

Tolik o varhanách samých! Nyní přikročíme ke hře na varhany a poukážu nastávajícího varhaníka k jisté a pravé dráze, z které nesmí vybočiti při *doprovázení chorálu v čas obyčejný*, a při *předehře v čas slavnostní*.

„Jak má varhaník doprovázet chorál?“ Otázka ta zdá se být velmi snadná k rozřešení; avšak není tomu tak. Zkušený varhaník zodpovídá ji as takto: „*Cantus firmus* (stálý zpěv) t. j. hlavní melodie chorálů musí býti hrán tak jak jej lid zpívá, aneb jak je předepsán, neboť přidá-li varhaník melodickou notu v chorálu, je to už velký poklesek. Vážné čtyřhlasé doprovázení v rozšířené co možná harmonii zasluhuje vždy přednost. Nechť se varhaník vystříhá všech ozdobných not a doprovází volně, vážně a chrámu přiměřeně, aniž by cosi změnil na chorálu; při tom měj na zřeteli lid, jenž zpívá. Za tou příčinou je nutno, aby varhaník chorál dobře napaměť a zručně hrál uměl.“

Při tom dlužno přihlížeti k dobrému a přiměřenému sestavení rejstříku a voliti takové, které vyhovují vystříbenému vkusu zkušeného varhaníka.

Nejlépe se hodí k doprovázení chorálu mimo osmistopové rejstříky hlavně *principal* a t. d., jak jsem to již v 1. čísle naznačil. Varhaník musí se řídití vůbec tím, jak zpívá lid; intonuje-li špatně, nechť hned sesílí varhaník stroj a nedostačí-li osmistopové rejstříky, musí přibrat čtyřstopovou oktávu, aby tím lid na čistou intonaci uvedl. Taktéž dlužno se zachovati, je-li mnoho lidí v chrámu Páně.

Chce-li kdo slouti výtečným varhaníkem, musí důkladně znáti stroj, jeho vlastnosti a přednosti, musí vyzkoušet každý jednotlivý rejstřík o sobě a pak jeden s druhým porovnávat, aby se domakal, který z nich by byl nejspůsobilejší k doprovázení chorálu při skromném aneb četném počtu zpívajícího lidu.

umělecky zřízené dechové nástroje od trouby až k vábné pišťalce na sýkorky mají volskému nebo kozlímu rohu za svůj původ co děkovati.

První důvtipný pastýř zpozoroval, že roh, na nějž troubil, vydává tenkrátě rozličné tóny, má-li více neb méně otvorů; a zkoušel a dlobal tak dlouho, až se mu podařilo vyvodit z rohu buď nějakou melodii neb nějakou harmonickou souvislost. Dále přemítal o tom, zdali by se nedal prodloužením přirozeného rohu sesíliti ještě více hlas lidský. Jelikož nestávalo tak dlouhého rohu dobytčího, zhotovil sobě *dlouhou troubu* ze dřeva; avšak hlas této trouby zdál se mu být zadumčivý a nejasný, a proto zhotovil si umělecký nástroj ze dřeva z více dílů a ovinuv ho vrbovým neb březovým lýčím vyvrtal do něho dírky. Opatřiv ho strojkem a rozšířiv na konci, dodal tónu ještě větší síly. Z toho povstala tak zvaná *pastýřská trouba*, pro kterýžto nástroj Němci žádného názvu nemají. Jelikož takovouto troubu daleko bylo slyšet, troubilo se na ni také k odvrácení neb zahrnutí mrazu místo zvonění. Lidé seznali konečně, že je troubení to prací mar-

Úvahy.

Tímto zkoušením rejstříků nabyde potřebných vědomostí o jejich barvitosti a charakteristice, které mu zase jinde, na př. při slavných mších, kde se mu vyskytne solo na varhany, velice přijdou vhod. Jak nutná je znalost starých tónin, a jaké mají býti mezihry a t. d., o tom později promluví.

Doprovázení chorálu budiž vždy jednoduché. Zásadu tu nechtě si vstíjí dobře do paměti každý i sebe virtuosní varhaník; neboť právě proti této zásadě se i ti nejzručnější varhaníci prohřešují. Tak na př. slyšel jsem v jistém chrámě pražském mladého teprv as rok absolvovaného varhaníka, který při všem svém talentu hudebním a technické zručnosti na varhany doprovázel choral „Bože před tvou velebností“ tak nevelebně a při tom tak uměle, že někteří lidé, kteří by byli rádi zpívali, mlčeli; jiní zase, jsouce překvapeni takovou umělostí koncertní hrou, nemohli se modlit a opět jiní, kteří nemají ponětí o hudbě, hru tu považovali za tlachaninu reptající něco o hudlování.

Varhaník ten doprovázel chorál cizoškálnými akordy; jako rána na ránu padaly dissonance a obligatní pedál sténal pod ranami varhaníkovými. Snadno si můžeme pomyslet, jaký dojem taková hra dělá na hudebně nevzdělané obecenstvo, jak působí ty umělé chromatické basy, dissonance a jiné podobné věci, a jak pak možná, aby při takovém doprovázení zpíval lid, jenž si libuje v tercích neb sextách, při takovém doprovázení, kde mužské hlasy rády s bassem pokračují.

Hraje-li varhaník tak jak jsme nyní byli udali, tu nevyhovuje úloze své, nevěda, k jakému hraje účeli. Někdo by ovšem mohl namítnouti, že sám Šebastian Bach napsal mnoho takových chorálů, kde se objevují hlavní melodie v kterémkoliv hlase; ostatní pak hlasy v kontrapunktických figurách a jiných uměle vyvedených imitacích a t. d. se pohybují, ano kde na př. pedálový hlas obligatně variruje!

Na tu námítku odvětime stručně. Šeb. Bach nepsal chorály ty co skladby ke mši svaté, ani je sám nevydal, nýbrž sou to *koncertní samostatné skladby pro varhany* ku zkouškám neb podobným produkcím. Teprv po smrti tohoto velikána vydal Emanuel Bach a výtečný Kirnberger skladby ty tiskem.

(Pokračování.)

nou, načež povstalo české přísloví: *Troubili na mráz*; což znamená tolik, co: *troubili na zdař Bůh*.

Na takovouto troubu uměli a umí dosud mnozí pastýřové velmi umělecky troubiti, ba i koncertovati.

Čechové mají tedy svůj *roh lesní* i *polní*, Poláci *rožek* a Rusové *ražok*, a u všech těchto slovanských národů znamená to nástroj hudební.

Na to připadli Slovanští geniové hudební na *pišťalky* (od slova pískati). Tyto pišťalky zhotovovali z holení čili z pišťalové kosti zvířat, anebo z husích dohromady složených brků, které dle jakési škály uspořádali.

Koštěné aneb dřevěné pišťalky Čechův nebyly nic jiného, než tibia u Římanů aneb takové pišťalstvo, jež chválí pastýř ve Virgilově ecloze takto: „Est miho disparibus septem compacta acutis fistula.“ Verš ten přeložil Veleslavín: *Kajdy o sedmi stéblách nebo pišťalách*. Avšak brzy nahlídli pastýři, že mnohdy nevystačí lidský hlas, aby mohli na dlouho na ně pískati. I přidělali tedy k pišťalám těm kožený pytlík, jenž se vzduchem naplňoval, jež zase do pišťal vypouštěli.

Hlahol, číslo XXVI. Třetí quodlibet z českých národních písní, složil K. Slavík. Nákladem Vítka a Starého.

Co jest quodlibet? — Quodlibet jest skladba ze skladeb, lepenina z rozličných melodií častokráte od rozličných skladatelů, násilné spojování sobě i vzdorných nápěvů, jichž začátek častěji bývá náhlým koncem; tedy celek z více necelků, v němž se každým mžikem takt, tempo a tónina mění, a který bývá obyčejně otřepanými, klamnými závěrkami a nesčíslnými fermatami protkáán. Za nejnovější doby skladatelové sobě oblíbili, mimo instrumentální též i vokální quodlibety, a jmenovitě quodlibety z národních písní skládati. Působí-li už quodlibet instrumentální pro rozervanost a nedokončování hudebních myšlének a náhlé střídání temp, taktů, tónin atd. na útlocit posluchače též rozervaně a neuspokojivě, tím více to platí o quodlibetu vokálním, v němž jest slovo s hudbou spojeno. Již z definice samé jde na jevo, že quodlibet vůbec je se *stanoviska uměleckého díla bezcenné, přičící se podmínkám umění*. Skládá-li ale někdo už buď k vůli své hudební plodnosti a originalnosti nějaký ten quodlibet z národních písní, nuže snaž se, písně tyto vkusně a jich duchu přiměřeně harmonisovat, jich původnost bedlivě zachovat, při nestejném nástupu hlasů slovo důmyslně podložit, a je, ať již modulatorickými aneb rhytmickými prostředky vkusně spojit. Též jest radno, by taková skladba příliš dlouhá nebyla. Je-li nezvratnou pravdou, že leží v umění mezi krásným a nekrásným velmi uzounká pěšinka, tu musíme doznati, že jsme na rozcestí, do které kategorie ten který quodlibet máme vřaditi; neb v něm leží sem a tam vedle pšenice hned zase koukol a vedle jádra skořepina. Píseň první nám skladatel takto předvádí:

Tenori. *Andante. po* *fo*
Ze země jsem na zem přišel na zemi jsem
Bassi.

rozum na - šel.

Tak povstaly *dudy* čili *kajdy* — původní slovanský nástroj, jenž od kořene duju (foukám) své jméno obdržel. Hudec, který na ně hrál, slouh kajdoš aneb dudák. Na Karlově Týně nalezájí se staré malby, představující anděle s dudami.

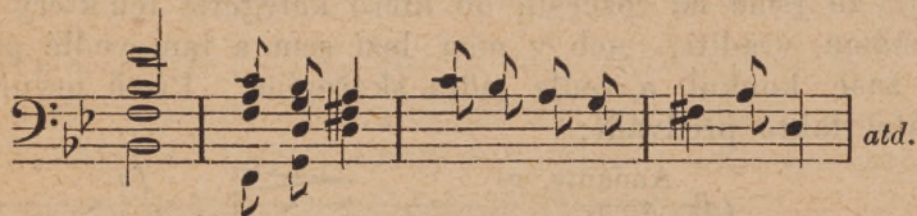
Němci nazývají nástroj ten také „Sackpfeife“ aneb „polnischer Bock“, poněvadž Poláci, pak Slováci a Moravané potahovali dudy vydělánou kozlí kůží, na níž chlupy ponechávali. Petr Velký nabyt při svém častém pobytu v Polsku zálibu pro polskou hudbu národní, jmenovitě pro polskou pišťalu a dudy, které poslední si v pozdních letech svého věku tak oblíbil, že si držel zvláštní sbor *dudáků*, a že se také sám na *dudy* hráti naučil.

Nyní přikročíme k *nástrojům bicím*. K těmto náleží v první řadě buben, starodávný to nástroj, o němž se už v Rukopisu Královodvorském dočítáme. Nejprve skládal se z jednoduché dřevěné obručky, již vynálezce kůží potáhnul a udeřením metlou neb pěstí vířivý zvuk vyvodil.

(Pokračování.)

Pohledneme-li na píseň tuto, shledáme, že její melodie pří- náležejí pouze jen tónině G-moll, a že tedy žádné modulace nevy- žaduje. Aby se ale ustavičně netočila jen kolem své tóniky a dominanty a tedy všedně neharmonisovala, jest nutno, aby se během jejím o její paralelní tóninu, totiž o Hes-dur zavadilo, což se nemůže žádnou modulací ani nazývat; protože se zde ještě neobjevila tónina Hes se svými charakterickými tóny, tedy tóninu Hes-dur nevyjádřila. Těmto podmínkám dostal, jak vi- dno, skladatel až ke druhému taktu od reprisi. V druhém taktu ale, kráčeje z F-dur trojzvuku na dominantní septimový akkord, zakončil opět jeho přirozeným rozvedením dvoutaktový rytmus tak, že tím více upomíná na tóninu F-dur. Zavedením septimového akkordu, totiž domyšlené terce jeho E, se sklada- tel vzdálil od tóniny G-moll daleko, tak že mu pak nebylo lze, v následujícím taktu na G-moll se vztahující unisono s pře- dešlou F-dur harmonií přirozeně a vkusně spojit. Skladatel se měl zde uhnouti ze zmíněného F-dur trojzvuku hned do G-moll trojzvuku, a dominantu z G-moll zavést. Tím by se bylo stalo, že by se bylo následující s předešlým přirozeně spojilo. Mys- líme takto:

Co jsme zde skladateli vytkli, jest takřka mathematicky dokázáno, ač se může ucho, jakožto nejvyšší soudce, samo o tom přesvědčiti. Jsou ale v hudbě také případy, že se stane často i krásné nekrásným, užívá-li se ho v nečas a na neprá- věm místě. Zde ovšem přestává v hudbě matematika, nýbrž jest to věc vytríbeného vkusu. Kdyby byl skladatel v této písni podržel započaté unisono po první dva takty, byla by tím byla píseň tato vkusnější, protože by se byl vyhnul ač jinak sice krásné, ale ve zpěvu velmi zevšednělé větě pro dvě lesnice a unisona neselabil.

Figurovaný bas v 1. taktu od reprisi vypadal by vkusněji, kdyby byl skladatel figuroval místo Hes, d, f, d, raději Hes, f, d, Hes; protože by byl docílil takovýmto rozložením troj- zvuku Hes pevnějšího spojení s velkým F v taktu následujícím. Nemůže být ovšem naší úlohou, do podrobná rozebrati tento trochu dlouhý quodlibet, jak jsme to byli při první písni učini- li; obmezíme toliko svou úvahu ještě na některá nedopatření skladatele. Pohledneme-li na píseň: *Jestli mne ráda máš, vy- prodej, kde co máš*, shledáme, že nápěv její vyžaduje v prvních dvou taktech tóniku, a teprv až ve třetím dominantu; avšak skladatel právě opak toho učinil. Jest sice pravda, že se může melodii druhého taktu rovněž tak dobře dominantní jako tóničná harmonie podložit; všimneme-li si ale její eurytmické stavby, spozorujeme hned, že dva první takty tónice přínaležejí; třetí takt na dominantě dále pokračuje a čtvrtý celý tento úryvek opět tónikou zakončuje. Tak se to děje též při druhém úryvku, což nám skladatel již sám dosvědčuje. My též i uhodli, proč se byl tohoto poklesku dopustil. Zdálo se mu být doprovázení tónikou skrz dva takty monotonií chtěl dosíci střídáním har- monií pohyblivosti a melodičnosti hlasů doprovázejících, ale ne- uvážil, že místo dvou tónik zase dvě dominanty obdrží a tak neočekávanou harmonií ducha písně ruší. Skladatel se může přesvědčiti, podloží-li místo odvozovaného sextového akkordu hned fundamentální dominantu d, Fis, a, melodii s dvěma oktá- vami bez kvarty, jak píseň takovýmto omylem častokráté až k nepoznání vypadá. Modulatorická spojka mezi G-dur a E-moll k písni: *Na našem dvoře, veliká louže*, jest též velmi nevkusná.

Lépe by bylo bývalo, kdyby byl skladatel v předposledním taktu písně: *Letěla husička*, Iida tak harmonisoval, jako u Imy, a teprv nechal úplně nastoupit kvartsextový akkord z E-moll; protože by se byl vyhnul práznotě a tvrdosti tohoto akkordu, jak on nám ho ve třech hlasech s dvěma oktávami bez kvarty předvádí; a to tím více, anto předcházející A-moll-akkord je také jen pro ucho tříhlasný. Též se měl skladatel po zmíněném kvartsextovém akkordu vyhnouti na- cházejícímu se průchodnímu akkordu h, Fis, a, Cis, a raději na druhé osmerce kvartsextový akkord do kvartové polohy dáti, na to měl hned kvartový průtah ke trojzvuku H-dur nastou- piti a teprv septimový akkord následovati. Tím by se byly předvedly dva po sobě následující kvartsextové akkordy v roz- ličné poloze a ve svém úplném znění, a tento poslední takt ne- byl by tak neschůdnou cestu do vedlejší E-moll-tóniny vykonal.

Píseň: *Měla jsem holoubka* začíná před taktém a sice takto: Mě | la jsem | holoub | ka. První tenor nastupuje v před- taktu na slabiku *Mě* a zpívá hned v prvním taktu *la jsem*. Na toto *la* začnou ostatní tři hlasy slabiku *ho* celou notou mode- rato vydržovati, až se konečně v druhém a třetím taktu z něho vylíhne — *holub*, aniž by o něm dříve řeči bývalo. V tako- vémto případě, kde nemohou hlasy začít alespoň celým slovem, opakuje se slovo už nastoupeného hlasu a nota se rhytmisuje dle potřeby. Skladatel měl tedy z celé noty udělat jednu půl- notu a 2 čtvrtnoty, pak by to bylo místo:

Mě | la jsem | holoubka
— | ho — |

takto vypadalo:

Mě | la jsem | holoubka
Měla jsem |
| | |

Z těchto posledních třech taktů jakož i z celé skladby vů- bec viděti, že quodlibet ten, ač v sobě mnoho pěkného, zdařilého a pikantního obsahuje, přec není dosti promyšlen a vytríben. Nadaný skladatel „Rekova snu“ mohl při větší péli nám podati vkusnější quodlibet, než tento; který se nám zdá být více *skladbou příležitostnou*; neboť pan K. Slavík vyniká pěkným vzletem, zdrojem melodičným a vědomostmi theoretickými. x.

Dopisy.

Z Řima. (Gounodovo oratorium „Cecilie“. — Daň z divadel.)

Slavný skladatel oper: Romeo a Julie — Faust a Mar- kéta atd. — zdržuje se nyní zde a komponuje velké oratorium: Sv. Cecilie. — V Itálii zavedena jest daň z divadel, následkem čehož mnoho menších divadel bude zavřeno, poněvadž jim ne- bude možná, daň tu platit. Divadlo v Miláně má platit ročně 13.000 franků, královské divadlo v Turině 7500 fr. a divadlo ve Florenci 2800 franků.

Z Petrohradu. (A. Sěrov a jeho nová opera.)

Alek. Sěrov, známý skladatel oper: Judita — Rogněda, zanáší se nyní komponováním nové opery „Moc nepřátelská“ z ruského národního života a mimo to píše theoretické dílo o deváté symfonii Beethovenově k jubileu Beethovenovu dne 17. pro- since 1870.

Z Paříže. (Sleč. M. Hauckova.)

Slečna Minnie Hauckova, jejíž podobizna v zdejších illu- strovaných listech vyšla a o níž se tolik reklam nadělalo, propadla při prvním svém vystoupení na jevišti „Theatre Italien“ co Sonnambula.

Z Berlína. (Nová opereta „Čajový květ“. — Nová ouvertura k „Ottu, střelci.“ — Nový koncert pro housle.)

V zdejším Friedrich-Wilhelmstátském divadle provozovala se dne 13. ledna nová operní burleska „Čajový květ“ od fran- couzského komponisty Lecocqua a došla nejskvělejšího výsledku. Konec této operetty musel se opakovati. Děj jest žertovný, dialog vtipný, přiměřená a lahodná hudba a překrásná úprava.

— Zdejší synfonijní kapella říz. prof. Sterna provozovala dne 9. ledna ouverturu k „Ottu střelci,“ od Rudoffa, která svědčí o značném nadání skladatelově. Začíná utěšeně zosnovaným adagiem a končí bouřlivým allegrem. — Koncert pro housle od Maxe Brucha vyniká rytmicky originalními a mnohými pikantními a těžkými obraty technickými a dojde u virtuosů zajiště nemalé obliby.

Z Poznaně. (Koncert „Kola Towarzyskiego“.)

V koncertě „Kola Towarzyskiego“, který se dne 16. ledna v Bazarovém sále odbýval, vystoupil též mladý, nadaný houslista Zik. Scigalski, žák to konservatoria Lipského. Přednášel meditaci pro housle a harfu od Bacha a „Airs hongrois“ od Ernsta. Mimo jiné provedl také orchestr ouverturu k opeře „Halka“ od Moniuszki.

Z Drážďan. (Symfonie od Brucha. — Opera „Meistersänger“ od Rich. Wagnera.)

Ve čtvrtém abonentním koncertu kr. kapelly provedena byla dne 5. ledna řízením dvor. kapelníka Krebse synfonie od Maxe Brucha a ouvertura k „Waldmeisters Brautfahrt“ od Fr. Gernsheima. Synfonie obsahuje mnohé poetické obrazy; avšak jsou nejasné a bez krásného plastického vyvedení. Nedostává se jí vnitřní významnosti, samovolný chod myšlének, jejich spojení, jejich polyfonního vývinu — nedostává se jí protiv a instrumentální barvitosti — upomínající hlavně na skladatele Gade, Schumanna, ale též na Mendelssohna a Wagnera — je někdy velmi interessantní, ale též přeplněna, obtěžující příliši bohatostí harmonie. Nejzdařilejší a také nejduchaplněji vynalezená sada této symfonie je scherzo, které však co do barvitosti není vždy vkusné. — Druhá novinka od Gernsheima nezajímala obecenstvo. Práce a instrumentace svědčí jen o pouhé rutině, která nedovede nepatrný, co do myšlének chudobný obsah zvýšiti. — Ku konci tohoto měsíce bude na zdejších dvorním divadle v scénu uvedena nejnovější komická opera „Meistersänger von Nürnberg“ od Rich. Wagnera, která se v loni poprvé provozovala na dvorním divadle v Mnichově.

Z Lipska. (Nová opera Gudrun.)

Známý hudební historik p. Aug. Reiszmann v Berlíně dokončil novou operu „Gudrun“, kterou byl osobně odevzdal zdejšímu řediteli divadla p. Laubeovi. Látka této opery i zpracování její je prý sto povzbudit pozornost hudebníků.

Z Výmaru. (Dr. Liszt. — Italská církevní hudba.)

Frant. Liszt přibyl sem dne 12. ledna, jak se praví, na pozvání velkovévody, aby tu ztrávil zimu. Na své cestě z Řima navštívil dne 11. ledna svého zetě H. z Bülowa, dvorního kapelníka v Mnichově. Liszt zanáší se nyní plánem k zlepšení italské církevní hudby, která je ve velkém úpadku, a hodlá rozsáhlou tuto práci předložiti ekumenickému koncilii.

Z Kolína n. R. (J. Nagy. — Nová opereta.)

Dne 6. ledna koncertoval zde Jakub Nagy (jinak Grosz) na pastuši píšťalu a na eufonion při blučné pochvle. Tyto dni provozovala se tu nová opereta: „Vítězství Venušino“ od O. Rosenberga, která se těšila velmi příznivému účastenství.

Z Vídně. (Nová opereta od J. Offenbacha.)

Dvouaktová opereta „Perichole“ od Offenbacha provozovala se tu dne 10. led. s velmi příznivým výsledkem. Satyrická příchuť dodává pikantnosti librettu, které vrhá někdy křiklavé světlo na krále, kteří hledají pravdu u dvořenínů. První akt zahrnuje v sobě půvabná čísla, na př. „On jest Španělem“ — Píseň o múce a mnohé jiné vtipné kuplety.

Z Pešti. (Hudební reliquie.)

Zdejší maďarský skladatel Mosonyi vypátral velmi zajímavou hudební reliquii, totiž *husarský pochod* znamenitého plukovníka Hertetendye, s nímž vedl r. 1805 husary své do boje. Pochod ten obdržel Mosonyi laskavostí M. Karacsonya a septeinvira J. Fogarassyho a uspořádal ho pro smíšený sbor s průvodem hudby. Pochod vyniká rázným a zvláštním rytmem a bude se co nevidět v koncertě provozovati.

Z Plzně, dne 13. ledna. (J. L. Lukes co Raoul.)

Včerejší představení Hugentů bylo, jak dalo se očekávat při spoluúčinkování tak výtečného umělce, jakým jest p. Lukes, pravým uměleckým požitkem. Raoul p. Lukesův musí být i u porovnání s nejpřednějšími výtečníky v této úloze výkon veliké dokonalosti. Pravý umělecký nádech, který jeví se v ušlechtilém tvoření i držení tónu při jasné, srozumitelné i ducha řeči vyhovující deklamaci jak v recitativu, tak v kantileně, již vroucnost jest neodolatelná, mírnění se, ten ušlechtilý znak pravého umělce a šetření prostředků na doby, kde vášeň a situace vyžadují největší síly, toť jsou krásné přednosti, které překvapily posluchače hned při prvním vystoupení Raoula, a které krášlily celý, přece tak nesnadný výkon jeho. Z té příčiny nelze říci, že by p. Lukes v té neb oné sceně byl býval výtečnějším. Jen tam, kde skladatel vznesl se ku krásám vyšším, bylo možno pěvci ještě více uchvátit. Tak při líčení krásy dívky, již neznámou osvobodit chce z rukou chátry (v 1. jednání), zvláště ale při vyznání obapolné lásky s Valentinou v duettu čtvrtého jednání. P. Lukesův hlas, kterýž tak mistrně ovládán i při zvláštnostech, na které teprv uvykati se musí, hluboce dojíká, jest posud schopen veliké síly, tak že i v ensembu, kde mimochodem bývá průvod orchestru poněkud tuze hlučný, vynikal a se s druhými solovými hlasy v pěkný celek pojil. Co však přední schopností jeho jest, toť podivuhodný falset, kterýž umělec s tóny prsního hlasu pojí beze všeho znalého přechodu a tak lehce v něm se pohybuje v nejvyšších polohách, že posluchač i dechu svého zatajuje, jakoby jím mohl přerušiti ten jemný, vzdušný zvuk. Z druhých spoluúčinkujících vynikaly zvláště sl. Vidimská co královna a sl. Summova co Valentina. I druzí p. pěvci přičinili se z části k dobrému celku a představení bylo by bývalo nad míru uspokojivé, kdyby některé neohody v orchestru, zvláště ale úplné ochraptění p. Hory nebylo porušilo pěkný a velkolepý dojem. Ve včerejším představení vystoupil v úloze ponocného nově engažovaný basista p. Dobš a zdá se nám pokud dle malé oné úlohy souditi můžeme, že má mohutný, pěkný, plný hlas hluboký. Co nás tento večer trapně dojíkálo, byla málo četná návštěva. — Ve čtvrtek dne 14. ledna poprvé: „Lucrecia Borgia“, velká opera ve 3 odděl. od Donizetti-ho. V pátek 15. ledna koncert na zakoupení nových nástrojů hudebních pro městské divadlo. V sobotu „Orfeus v podsvětí“, komická opereta ve 4 jed. od Offenbacha. V neděli poprvé: „Chudý milionář“, fraška ve 3 odd. se zpěvy od F. Kaisera. Plz. Nov.

Z Mladé Boleslavi, 12. ledna. (Zpráva o činnosti zpěváckého spolku.)

S nelíčenou radostí vítajíce opět Dalibora po tak dlouhé jeho nepřítomnosti, podáváme mu své pravice k upřímnému stisknutí. Za čtyry minulé roky mnoho se změnilo. Byli jsme jako bez pravé ruky, postrádající listu, jenž by si všímal *výhradně zájmů hudebních*. Scházeloť nám to pravé útočiště, totiž orgán takový, který by ochotně propůjčil se nám jedině ve prospěch náš. Zprávy ze všelikých měst vlasti naší o pěstování hudby, vzájemné sdělování slasti i strasti v našem životě společenském jsou s to, rozdmychati na novo onen zápal pro umění hudební, jenž poskytuje zábavy nevinné a ušlechtilé, zdál se již tu i tam uhasínati. Zdá se, že v Daliboru navracena nám páska, jenž má pojití naše spolky zpěvácké v jediný nerozlučný celek, neboť jsme bloudili jako rozplašené vojsko po ztracené bitvě, nevědouce jedni o druhých. Nyní však sestupujeme se opět v šik a jsouce připraveni, očekáváme pozorně, brzy-li zazní jasné A, abysme pak společně v celém sboru libeznou zapěli hymnu národa českého. Z rozličných zpěv. spolků podána již zpráva o jejich činnosti do veřejnosti. To přimělo i mne, abych o zpěv. spolku „Boleslavu“, jenž odbýval 29. pros. 1868 výroční svou valnou schůzi, také v listu tomto se zmínil. Především sluší podotknouti, že spolek náš měl již po tři roky za starostu p. Václ. Cícvárka, chvalně známého tenoristu, jenž vřele si přál a vždy k tomu hleděl, aby spolek kráčel ku předu, a v každém ohledu aby se zveleboval. Takováto šlechtná snaha schází mnohým našim pěvcům, a tu vida dotčený starosta, že netečnosti a pohodlnosti těch některých údů výkonných nemůže se do-

síci účele vytknutého, vzdal se svého čestného úřadu 11. pros. minulého roku. Při nových volbách zmíněné valné schůze usnešeno od přítomných k návrhu p. Líbala, aby se volil zase předešlý starosta, jemuž ze 23 hlasů dostalo se 17. I hned zvoleni dva členové, kteří by požádali, aby hodnost tuto ještě na sebe přijal, a zároveň jej o dobré vůli údů ujistili. Za ředitele zvolen p. Václav Skop, zdejší varhaník, per acclamationem. Do výboru dostali se většinou hlasů následující výkonní údové: pp. Ign. Janda (20 hl.), Vojt. Vysoký (14 hl.), Jan Sturm (12 hl.), Alois Líbal (12 hl.). Jelikož p. Vojt. Vysoký volbu nepřijmul, volilo se po druhé, a tu zvolen p. Josef Zvíkl. Za revisory účtů zvoleni byli pp. Jína a Knížek. Mezi volnými návrhy byl také ten od bývalého jednatele učiněn, *aby spolek odebíral Dalibora, což bylo přijato.* — Z výroční zprávy jednatelské vyjímáme v krátkosti nejdůležitější: Zpěv. spolek „Boleslav“ upravil v ročníku tomto tři produkce, z nichž zvláště druhá těšila se velikému účastenství nejen domácích, ale i okolních milovníků hudby. Dávalo se oratorium „Hus“ od Dr. Löwe, v němž výdatné pomoci poskytli pánové a dámy z Kosmonos. Při výletu do Boží Vody účastnil se zpěv. spolek s naší měšt. besedou, tělocvičným a ochotnickým spolkem. Památka založení spolku byla oslavena na den sv. Václava vokální mší od Horáka s vložkami „Panis angelicus“ od Palestriny, a „Zalm“ od Chmelíčka. Také se účastnil spolek přednešením přiměřených sborů ve dvou koncertech, z nichž první upravil hudební sbor zdejších veteránů, a druhý pak výtečný *fletista*, p. Vodrážka z Kardašovy Řečice. K zvýšení zábavy v měšt. besedě zdejší, upravené na oslavu 70. narozenin našeho otce Palackého, přispěl též spolek zpěv. přednešením vhodných skladeb. Mimo to doprovodil ku hrobu dva údy přispívající, a to: p. Jos. Smutného, prvního radního, a pak důst. p. Frant. Nečaska, kněze na odpočinku, jenž co muž vzdělaný zdejší spolky vlastenecké velmi podporoval a hudbu obzvláště miloval. Zastavenička uspořádal zpěv. spolek čtyry, a to: 1. p. Frant. Částkovi, čestnému členu, když se byl z Prahy přestěhoval do Kosmonos, 2. J. M. nejdůst. p. biskupu litoměřickému, Aug. Pavl. Vahalovi, když byl zavítal do Ml. Boleslavi za příčinou udělování sv. birmování, 3. p. Václ. Cievárkovi, starostovi spolku, v předvečer jmenin jeho, a 4. témuž při opětném jeho zvolení za starostu okresního zastupitelstva. Neméně důležitá byla místní slavnost svěcení velikolepé nové obecní budovy, v níž mimo dívčí školu a městský úřad umístěno jest také gymnasium. Při této příležitosti zapěl spolek v děk. chrámu Páně vokální „Veni sancte“ od Horáka a účastnil se pak v průvodu se svým praporem. Při obřadech církevních v nové budově přednesl spolek dojemný sbor „Modlitba“ od Bendla. — Konečně zbývá podotknouti o tom, že 30 členů výkonných dostavilo se s praporem do Prahy ku slavnosti položení základu k národnímu divadlu, a že spolek přihlásil se toho času též ku jednotě pěvecké. Podáv tuto krátkou zprávu o činnosti spolku zpěv. „Boleslava“ za rok minulý, hodlám budoucně také o stavu jeho se rozepsati, aby byl obraz co možná úplný. *Vrbina.*

Z Brandýsa nad Labem. (Koncert zpěv. spolku.)

Ve svém na nový rok v místnostech divadelních odbývaném koncertu podal zdejší zpěvácký spolek „Bojan“ skvělý důkaz o tom, kterak čím dále tím utěšeněji pokračuje. Po proslovu k tomu cíli Juliem *Nejedlým* složeném a slečnou Karolinou *Nejedlou* výborně přednešeném následovalo více zajímavých a přesně provedených piecí, mezi nimiž se nacházela nejnovější skladba účinného ředitele spolkového p. *Hykeše*; jest to smíšený sbor na slova J. K. Chmelenského „Otčina“ a velmi se líbil. Krom tohoto smíšeného sboru přednešena ještě Kückenova „Ukolébavka“, a v obou těchto sborech účinkovaly ze zvláštní ochoty slečny: Müllerova, Hochmannova, Kaurova a Kustlerova a m. j. Komické deklamace p. *Šerkovy* se velmi líbily. Zvláště hlučným potleskem se strany obecenstva vyznamenána byla sl. *Schabova*, kteráž výborně několik piecí na pianě přednesla, při čemž vždy v pozadí jeviště jistý pán překrásné komedie s kyticí slečninou sobě k zábavě a obecenstvu k mrzutosti vyváděl. Na zdar k další činnosti! *J. R. N.*

Kronika zpěváckých spolků.

* *Karlínský „Slavoj“* uspořádá dne 22. února koncert. Zkoušky odbývají se každý úterý a pátek. Bylo by žádoucí, aby se páni členové četně k nim dostavili. Tentýž odevzdal včera dne 10. t. m. pánům Janu Lukesovi a Josefu Palečkovi co svým čestným členům velmi vkusně p. K. Pražákem shotovené diplomy. Nahoře uprostřed okraje jest červený štít s bílým monogramem spolku, po stranách znaky Moravy a Slezska, uprostřed okraje dvě alegorické postavy, představující bohyně „Slávy“ a „Umění“, dole pak bohyně „Čech“. Na listu druhém jsou přiměřené dedikační básně. Diplomy tyto odevzdány byly ve skvostných bílých deskách s letopočtem 1868.

* *Šárecký zp. spol. „Boleslav“*, jenž rozvíjí chvalnou činnost, uspořádá v Dehnicích v hostinci pí. Zelenkové dne 24. ledna 1869 zpěvní, deklamační a taneční zábavu. Program: 1. Proslov od V. J. Jahna, přednese p. Černý, úd spolku; 2. „Na Moravu“, sbor od D. Javůrka; 3. „Nechci více deklamovat“ předn. slč. N. Štastná; 4. „Cikáni“, sbor od F. Vogla; 5. „Nový ztracený ráj“ dekl. od Drahoňovského, předn. p. Černý; 6. „Utonulá“, sbor od P. Křížkovského; 7. „Pobídnutí k tanci“, sbor od Řeháka. Začátek v 6 hodin, vstupné 50 kr. Dobročinnost se neomezuje. Čistý výnos určen místním chudým.

* *Německobrodský „Jason“* provedl dne 10. ledna po druhé Illnerovu operettu „Kvas krále Vondry“ při velkém účastenství obecenstva. Ostatně je činnost Jasoně značná. Na sv. Cecílii dával Jason „Kočí sněm“ od Mrhy, učitele v Trebči na Moravě, a na Sylvestra „Synfonie pro brkačky.“

* *Brandýsský „Bojan“* uspořádal v novém roce koncert s pěkným výsledkem.

* *Jičínský zp. sp.* uspořádal dne 9. ledna periodickou produkci. Program byl bohatý a zajímavý.

* *Plzeňský „Hlahol“* obdržel pozvání z Domažlic, aby tam provedl v době masopustní Illnerovou operetku „Kvas krále Vondry.“

* *Bakovský „Slavoj“* uspořádal dne 17. ledna deklamační a pěveckou akademii. Na programu bylo: 1. Proslov od Jahna, předn. p. J. Horčíčka. 2. „Dým a pára“, dekl. od Kolihy, před. slč. Černá. 3. „Touha“ sbor od Fr. Lhotky. 4. „Šumař“ dekl. od A. Tůmy, před. p. Punemann. 5. „Isák v rozkoši“, sb. od E. Vašáka. 6. „Muž a žena“ od V. Plzeňského, předn. slč. A. Kolocova. 7. „Pobídnutí k tanci“ sbor od A. Řeháka.

* *Kroměřížský „Moravan“* uspořádá dne 24. ledna koncertní a taneční zábavu. Na programu jest: Overtura od Komzákova. — Hlas z Blaník, sb. od H. Vojáčka. — Čtvero zpěv. — Výprask, sb. od J. Křížkovského. — Škola, komický výstup. — Kadryla z ruských nár. písní od Ed. Nápravníka.

* *Zpěvácký sp. „Otakar“* odbýval dne 9. ledna valnou hromadu, v níž zvoleni byli: p. Beneš za sbormistra; p. Václ. Holub za předsedu; p. Fr. Pavlík za pokladníka. Do výboru jsou zvoleni: pp. Ed. Rose, Fr. Černý a Ant. Hüttel.

* *Horvátský zp. sp. „Kolo“* odbýval v pondělí dne 4. ledna na střelnici koncert, jenž spojen byv s taneční zábavou četně se těšil návštěvě. Všechny téměř skladby byly přesně a zdařile provedeny, jmenovitě však došly sbory veliké pochvaly. Velmi originální a charakteristický sbor „Večer na Sávi“ zasluhuje i všestranné pozornosti a líbil se velice. Podvojný sbor „Bodi zdravo domovina“ od Ipavce roznítil obecenstvo k hlučné pochvalě. Podotýkáme s velkým potěšením, že si „Kolo“ statně počíná, krácejíc dál a dále ku předu obeznalým zřízením ředitelovým. Kolo hodlá si též vystaviti zvláštní dům a k tomu účeli sbírají se příspěvky. Až dosud sešlo se 100 dukátů a 309 zl. 51 kr. Není pochybnosti, že taká chvalná snaha najde vřelého ohlasu. Zdař bůh!

* *Řemeslnický zp. sp. „Slavoj“* ve Vídni uspořádal v sobotu dne 16. ledna k oslavení jmenin Arnošta Tovačovského pěvecko-taneční besedu v místnostech „Stadtgut“.

* *Českoslovanský zp. sp. „Lumír“* ve Vídni dává dne 25. ledna ve velkých místnostech „zum grossen Zeisig“ (Burg-

glacis) masopustní ples. Vstupenky lze dostat na obyčejných místech, zvláště pak u p. Václava Petra, kloboučníka, Maria-hilfstrasse Nr. 111, starosty spolku. U kasy jest vstupné poměrně větší.

* *Berlínský zp. sp. „Hlahol“* v Berlíně zapěl na štědrý večer mezi večerí „Narodil se Kristus Pán“, načež vystoupil jeden člen jednoty a poděkoval řediteli zpěváckého spolku, známému kapelníku a rodáku Plzeňskému p. Heklovi, jenž si byl získal o zpěvácký spolek Vratislavský značných zásluh a zavítav do Berlína zarazil Berlínský Hlahol. Při té příležitosti odevzdán mu skladací pultík, na němž vyryto jest: „Svému učiteli — Hlahol Berlínský“. Na to zapěl Hlahol Beethovenovu píseň „Modlitba pod hvězdami.“

* *Turnovský „Hlahol“* zvolil p. Čenka Vinaře, J. J. Lukese a J. Palečka za čestné údy a odevzdal jim tyto dny diplomy. Dne 13. a 27. ledna uspořádá Hlahol u města Hamburku věnečky.

* *Čtenářsko-zpěvácký spolek* zařizen jest v Tvrdonicích na Moravě, a stanovy zaslány jsou k potvrzení na vyšší místo. V čele stojí kooperator, veleb. p. P. Loucký.

* *V Lišově* zřizuje se druhý pěvecký spolek „Přemysl“, k němuž už více než 50 údů přistoupilo. Stanovy předloženy jsou c. k. místodržitelství k potvrzení.

Zprávy.

* **České divadlo.** 10. ledna. *Lazebník Sevillský, komická zpěvohra ve 2 jedn. od Rossiniho.* — 12. led. *Orfeus a Euridika, velká opera v 4 jedn. od K. W. rytíře Glucka.* — 15. led. *Orfeus a Euridika.* — 17. led. *Kouzelná flétna.* — 19. led. *Troubadour.* Zdařilé představení Auberova „Fra Diavola“ (8. ledna) zasluhuje tím více uznání, poněvadž — jak se zdá — rychle nastoupiti muselo místo Gluckova „Orfea“, jenž ochuravěním pí. *Benevic-Mikové* stal se nemožným. Pan *Lukes* svou titulní úlohou opět nám ukázal, jakých požitků bychom očekávali směli, kdyby jeho zpěv tak tuze nemusel zápasiti s — hlasem. Sl. z *Ehrenbergů* (Zerlina) vynikla zvláště v 2. jednání svým zpěvem, p. *Paleček* (Giacomo) nevyčerpatelným humorem. I ostatní spoluúčinkující přispěli dle sil svých k dobrému úspěchu tohoto představení. Co do scénické úpravy budeme se na tomto místě dotýkati i věcí takových, jež slavná režie za pouhé malichernosti považovati se zdá, jichž zanedbáním však celistvý dojem trpí. Naše obecenstvo zná k. p. pruskou uniformu bohužel příliš dobře, než aby si namluviti nechalo, že vojáci s pověstnou „kukačkou“ na helmici jsou snad — vlašskými karabiniéry, i kdyby to černě v bílém tištěno bylo na divadelní ceduli. — Těšíme se, že můžeme i nedělní představení „Lazebníka Sevillského“ chváliti, souhlasíce s hojným potleskem, jenž po všech značnějších číslech odměňoval veškeré zaměstnané síly za animované a rozmarné provedení úloh skoro vesměs vděčných. Do podrobností se nepouštíme. Zpěvohru řídil p. kapelník *Smetana*. — Nebožtík *Rittersberk* tvrdil jakýmsi prorockým duchem puzen již r. 1845 ve „Včele“, že by Gluckova hudba u našeho obecnstva musela dojíti velkých úspěchů; a zajisté by se byl upřímný tento vlastenec nemálo potěšil, kdyby se byl dočkal nadšeně přijatých prvních představení „Orfea“ (1864) a „Armidy“ (1866) na českém jevišti. Pan kapelník *Smetana* získal si bez odporu novou velkou zásluhu o naši operu volbou opětování „Orfea a Euridiky“ pro svůj příjem. Jakmile p. beneficiant se objevil, přivítalo ho přehojné obecenstvo bouřlivým potleskem a orchester zvučným tušem. Od kněžny *Galicinové* obdržel krásný věnec se slovanskou trikolorou, na níž ruským písmem se skvěly nápisy „Braniboři v Čechách“ „Prodaná nevěsta a „Dalibor“, od svých ctitelů skvostnou taktovku ze slonové kosti, na konci stříbrnou lyrou ozdobenou, a od členů opery též vavřínový věnec. Se solisty byl též po aktech volán a věnci poctěn. Skvělé představení samo nám i v úterý poskytlo pravý umělecký požitek. Obsazení bylo —

mimo sl. *Hentzovu* — docela nové a nemusíme toho právě želiti. Zvláště „Orfeus“ paní *Benevic-Mikové* překvapil výtečným dramatickým pojmutím; ona vnikla zpěvem i hrou svou nejen ve všeobecnou povahu této nesnadné úlohy, ale i do psychologických jemností a podrobností, jimiž toto arcidilo oplývá, tak, že uchvátila obecenstvo ne méně svými recitativy, než ariemi. A při vši přirozenosti a věrnosti provívá jejího „Orfea“ předce jakási antická mírnost a ušlechtilost. Důstojně provedená „Euridika“ paní *Ress-Blažkové* získala by velice, kdyby při prvních slovech 4. jednání byla deklamace klidnější a jemnější, ano i chladnější; neboť má zde teprvé procitovati jako z hlubokého spánku k novému životu. Znameníť pak recitativ před svou arií do C-mol měla by zase živější a významnější hrou doprovázeti; upozorňujeme zde jen k. p. na slova „proč pláče Orfeus neustále?“, kteréžto velmi krásné místo ztrácí všechnu svou dojímavost, když při tom Euridika ve svém hlubokém bolu na Orfea nehledí upřeným zrakem atd. — Zejména pro začátečníci ne příliš vděčná úloha „Milka“ ukázala opět, co slečně *Kupkové* hlavně schází: cvik hořejších poloh, ostatně pěkného hlasu a hra. Paní *Valentová* byla by této úloze mnohem lépe vyhověla. Sbory byly v prvních dvou jednáních nejlepší. V třetím jednání mělo by alespoň několik stínů býti již na jevišti, když se k nim Orfeus poprvé obrací otázkou svou po Euridice. Výborně prostudované provedení instrumentální části nepřekvapilo nás, neboť jméno páně kapelníkovo nám za to již ručilo. — Nejslabší stránkou našeho divadla jest zajisté balet; a proto by se měl vždy obmeziti na minimum. S tohoto stanoviska postačilo by původní vlašské uspořádání druhého aktu úplně, ano jesti též dramaticky mnohem správnější. Následuje tam totiž hned po prvních vyhrožujících slovech duchů pekelných krátký divoký tanec, jenž Orfea odstrašiti má, cíle svého však nedojde, pročež se sbor opět slovy svými k cizinci obrací. Na konci jednání ale — jako u nás — jest désivý balet jenom rušící episodou, jelikož Orfeus celou tu pekelnou láji zpěvem již upokojil a uchlácholil, a nyní beze vši překážky do elysium vstupuje. Kdybychom měli lepší baletní sbor, přáli bychom si uslyšeti i balet do hes-dur (v 3. jednání, před druhým recitativem Orfeovým), v němž by obecenstvo zajisté s potěšením poznalo zřejmé motivy národní. — Sl. *Hentzeová* zasloužila si zajisté pochvalu, však baletní sbor nás hlavně v 3. aktu příliš uspokojiti nemohl. Úprava byla před čtyřmi roky skvělejší; kostymy — zvláště ženské — nebyly ani nejsou nyní docela věrné. Především by měla Euridika míti pravý kroj antický a co stín podržeti svůj závoj i na začátku 4. jednání, ovšem anižby jí též zde obličej zakryti musela. Sl. *Kupkova* byla oblečena co — Psyche; alespoň jsme ještě nikde a nikdy neviděli boha lásky v — ženských šatech. Nemá-li sbor v meziaktech — dosti dlouhých — potřebného času, aby se úplně přestrojil, nechť tedy v druhém jednání nastávající svou blaženost šedivými havy pekelnými lépe skrývá. — Celé představení došlo skvělého úspěchu též při prvním opakování v pátek (15. 1.); o poklesku sboru 3. jednání nechceme se zde — zmíniti. O. H.

* *Zpěvohra „Nižgorodci“ od Ed. Nápravníka*, našeho v Petrohradě meškajícího krajana, jenž je tam od několika let kapelníkem ruské opery, byla v pátek 8. ledna poprvé provozována v mariinském (operním) divadle petrohradském a sice, jak „Golos“ sděluje, s úspěchem nesmírným. Skladatel, jenž zpěvohru sám v orchestru řídil, byl několikrát bouřlivě vyvolán a krom toho byl mu podán vavřínový věnec a drahocenný dar: stříbrná poduška vyzlacená, na kteréž vyryt je titulní list partitury jeho zpěvohry, a vyzlacená taktovka. Představení zpěvohry té navštívili také hosudár cař Alexander I., cařice Marie Feodorovna, následník trůnu Alexander se svou chotí a celý cařský dvůr. Divadlo bylo přeplněno. N. Lis.

* *Pan Fr. Nerudu*, rodák Brněnský a zdatný cellista opustí Kodaň, kde engažován byl u dvorního orchestru, a odebeře se do své otčiny.

* *Paní Kainzova-Prausova* zpívala dne 7. ledna v 3. koncertě hud. jednoty „Eruditio musica“ v Rotterdamu s velikou pochvalou arii od Glucka, arii z Webrova „Oberona“ a Schubertovy písně „Poutník“ a „Nedočkavost.“

* *Sleč. Horníková* engažovaná jest nyní u divadla v Bocuenu.

* *Nové taneční kusy.* Příčinlivý obchodník v musikálních p. Jan Schindler v Praze vydal právě *Jeníkův třasák* od Fr. Kavána — skladbu, při její svěžích rytmech by si zajisté sama bohyně Terpsichore ráda zatančila, pak *Musopustní depeše*, polku od Bláhy; *Maškarní žerty*, polku od Bláhy; *Passe par tout*, polku od Engelhardta; *Lesní ptáče*, polku od Tiegla. Veškeré tyto tance vyhoví úplně svému účeli a stojí po 42 kr. Tamtéž lze dostati *Salamander*, kadryla od Bindra. (42 kr.)

* *Jeho císař. Výsost princ Petr Oldenburský*, u něhož sl. Charlotta z Tiefensee dvakrát (dne 7. a 11. ledna) zpívala, jest velmi nadaný skladatel. Opera Jeho císař. Výsosti „Katinka Heilbronská“ dávala se s velkou pochvalou ve Vildbadu a také jeho písně mají cosi původního a zvláštního do sebe, jmenovitě „*Noc v lese*“, k níž složil Ad. Henselt velmi duchaplný průvod. Taktéž jsou písně Jeho císař. Výsosti: *Oko — Ucho — Ruka — Noha*, k nimž též A. Henselt průvod byl napsal, velmi charakteristické, hluboce promyšlené a překypující vřelým citem. Slč. z Tiefensee zpívala všechny tyto písně s náležitým výrazem.

* *Výbor pro zbudování pomníku Zvonařova* v Žebráku, v jehož čele stojí velmi činný p. M. Hněvkovský, vyzývá české umělce výtvarné, aby z kollegialnosti k nebožtíku Zvonaři co možná ve lhůtě nejkratší zaslali Žebráckému zp. sp. „Hlaholu“ vhodné nástěny pomníku a udali zároveň cenu, za kterou by slušný pomník v Kublově, rodišti to Zvonařově, postavit mohli, berouce při tom ohled na kapitál 408 zl. 56 kr., který určen jest k tomu účeli. Slavné odhalení pomníku vykonalo by se as v druhé polovici srpna 1869 v obci Kublově.

* *Slč. Alizarova*, rodilá Plzeňanka a žákyně prof. Frt. Vogla, vystoupí dne 25. ledna na divadle plzeňském.

* *Pan Raimund Dreyschock*, druhý koncertní mistr v Lipsku, dán jest do pense. Na místo něho zvolen Röntgen. Pan R. Dreyschock je jak známo bratr slavného pianisty a rodilý Čech.

* *Pan Frant. Bendel*, rodilý Pražan, uspořádá dne 21. ledna koncert v Berlíně v sále pěvecké akademie. Bude přednášet Beethovenovu sonatu pro piano a housle op. 96, Chopinovu ouverturu a fantasii F moll op. 49, Lisztovu uherskou rhapsodii, Bachův koncert v italském slohu a praeludium a fugu, a konečně svou barcarolu a fantasii na motivy z opery „Hamlet“ od A. Thomase.

* *Pan Antonín Nedvěd*, rodák náš v Lublani, jehož mše pro mužské hlasy před lety s velkým úspěchem byla v chrámě u sv. Jakuba v Praze provedena, složil právě „*Osom slovenských zborov, za sopran, alt, tenor, bass*“, které nákladem podnikavého obchodníka v musikálních J. Schindlera v Praze vyjdou.

* *Pan Rosenthal*, mladý pianista pražský, uspořádá v brzkú koncert na piano v konviktě. Pan Rosenthal hodlá opustit dráhu koncertistskou a vrhnout se v náruč opeře, k níž je takřka od přírody povolán, maje pěkný a zvukný hlas barytonový.

* *Slečna Helena Zawiszanka* zpívá nyní opět na jevišti Břetislavském. „Slečna Zawiszanka“, píše Schles. Ztg., jest zdejšímu obecenstvu chvalně známá z času, kdy ještě zpívala v divadle prozatímním, a vystoupila dne 6. ledna co Azucena. Tato partie náleží jak známo k nejlepším rolím této pěvkyně. Zpívavši s dramatickým zápalem znázornila Azucenu výtečně a byla od četného obecenstva velikou pochvalou odměněna a vyvolána.

* *Česká hvězda.* Z Milána se nám píše: „Obrovské divadlo Scala je nyní svědkem triumfů české zpěvačky,

takých triumfů, jaké jsou v divadle tom, u nejpřísnějšího obecenstva celé Italie, nesmírně řídky. Slečna Terezie Štolcova vítězně zaujala sluch i mysle všech posluchačů, nadšení je nevidané. Co večer vystupuje v známé opeře „Don Carlos“, později přijde na řadu opera „Fieschi“. Pro duben je slečna na 12 představení do Parmy zaprosena. — V Praze nebylo kdys dovoleno slečně Štolcově, aby vystoupila, divadelní intriky tomu zabránily. Ředitelstvo našeho divadla dobře by učinilo, kdyby se postaralo o získání slečny pro pohostinské hry v době letní. Ale v čas a opravdu, ne ponze nečinným slibem.

* *Varhanictví a kostelnictví.* Ministerstvo osvěty o spojení služby učitelské, kostelnické a varhanické učinilo následkem jistého případu ze Štýrska toto rozhodnutí: Služba kostelnická a varhanická jest vnitřní záležitostí církevní a poněvadž zákonem ze dne 25. máje 1868 změněn jest poměr církve ku škole, proto má se pracovati k tomu, aby služba učitelská byla oddělena od kostelnické a varhanické. S touto věcí budou se v nejbližší době zákonodární činitelé obírat. Posud však nestalo se změny v ustanoveních zákonných, kteréž týkaly se spojení učitelské a kostelnické služby a proto, kde obě jsou spojeny, má učitel ve smyslu §. 168. polit. škol. zřízení nároky na příjem souvisící dle fassu se službou kostelníka a varhaníka. Úřad školní má ho tedy v těchto nárocích chrániti. Výminka může nastati jen tam, kde řádně presentovaný učitel vykáže, že není schopen služby kostelnické a varhanické. Naproti tomu rozumí se samo sebou, že světští úředové nemohou působiti k tomu, aby řádně osazený učitel od církevních úřadů byl připuštěn k vykonávání služby kostelnické a varhanické. (N. L.)

* *Pan Jiří Leitert*, mladistvý pianista z Drážďan, jenž zde už r. 1867 vystoupil, koncertoval dne 11. led. v meziaktí něm. divadelního představení, přednášaje koncertní kus od K. M. Webra a parafrazi od Dra Liszta s nejskvělejším úspěchem. Pan Leitert vystoupil podruhé v pondělí dne 18. led. v divadle německém zároveň s houslistou Krančevičem.

* *Sleč. Žofie Dittrichova*, chvalně známá pianistka obdržela z Lipska pozvání, aby účinkovala v jednom koncertě Gewandhause, což sleč. Dittrichova přijala. Nadaná pianistka podnikne pak z Lipska uměleckou cestu Německem.

* *Uprázdňená místa hudebnická.* Výtečný ladič, jenž obdrží měsíční plnt, hledá se pro Anglicko. Uchazeči necht se obrátí v něm. dopise k panu H. J. Winterschlader-ovi, Fallerstrasse v Kolíně nad Rýnem (Köln). — V Aschaffenburgu uprázdňeno jest místo dirigenta a učitele hudby na městské hudební škole s roč. platem 600 zl. a svobodným bytem. Uchazeči o toto místo musí se vykázati, že umí hráti na více nástrojů, hlavně však na housle, že dovedou vyučovat ve zpěvu, řídit orchestr a hudbu kostelní. Lhůta k zadání něm. žádostí, které se městské radě Aschaffenburgské zadati musí, trvá až do 30. ledna. — Lázeňská kapella v Homburku hledá basskornistu. Bližší výminky podá Garbe, ředitel láz. kapelly v Homburku a. d. Höhe. — Hüttner, voj. kapelník v Oldenburgu hledá 1 trompetistu pro Oldenburský pěší pluk čís. 91. — Dobrý hudební orchestr, 12 až 15 mužů silný, přijme se do lázní na dobu od 15. června až do 15. září 1869 za honorár 1200 až 1500 zl. r. m. v c. k. lázních Krynických. Uchazeči necht se hlásí u lázeňské komisi v Novém Šadu v Haliči.

Listárna. Panu J. K. zde: Sebechvála nelibě zapáchá; na doklad toho si přečtete chválou překypující „Zasláno“ prof. Hegenbarta v Bohemii čís. 10, jemuž on sám nevěří. — Sl. zp. sp. v P.: Provoďte „Zvířecí kvartetto“, tím zbudíte náramného smíchu a poskytnete hostům zábavu. Opis obdržíte u F. Boučka v Praze 290—1. — Pu. P. V. v Heřm. M. a z jiných míst: Dopis Váš příště, došel nás pozdě.